

ਹੱਡੀਆਂ

ਹੱਡੀਆਂ ਤੇ ਫੁਲ

ਤੇ ਫੁਲ

G-298

ਜਲ 2065

243

ਤਤਕਰਾ

ਮੁਖ-ਸ਼ਬਦ (ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ)	੫
ਹੱਡੀਆਂ ਤੇ ਫੁਲ	੯
ਗਰਮ ਕੋਟ	੨੨
ਸਾਬੀ	੩੮
ਮਨ ਦੀ ਮਨ ਵਿਚ	੪੯
ਪਾਠ ਸ਼ਾਪ	੬੫
ਗ੍ਰਹਿਣ	੮੦
ਦਸ ਮਿੰਟ ਮੀਂਹ ਵਿਚ	੯੪
ਤੁਲਾਦਾਨੇ	੧੦੬
ਬੁਕੀ	੧੨੩
ਜੀਵਨ ਤੇ ਮੌਤ ਵਿਚਕਾਰ	੧੩੪
ਉਧਾਲਾ	੧੪੫

ਮੁੜ ਘਰ ਆਵਣ

REPLY

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣ ਲਗਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਵਸਥਾ ਉਤੇ ਰੋਹ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤਰਸ ਵੀ। ਰੋਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਅਮਰ ਤੇ ਸਰਵ-ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਕੌਣ ਹੈ; ਤਰਸ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਤੇ ਬੁੜ-ਵਾਕਫੀ ਦਾ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਬਦੇਸੀ ਰਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਮਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਭੈੜੀ ਪਰ ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਜਹੀ ਗਲ ਹੈ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਲ ਅਰੁਚੀ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਪਿਆ। 'ਦਾਨਾ ਓ ਦਾਮ' ਤੇ 'ਗ੍ਰਹਿਣ', ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਰਦੂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਮੰਗ੍ਰਹਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਸਹਿਮ-ਭਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੱਡੀਆਂ ਤੇ ਫੁਲ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮੈਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਾਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜ-ਦਰਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਲ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਵੀ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨਾ। ਪੰਜ ਦਰਿਆ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸ਼ਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸੀ ਜਾ ਬਦੇਸ਼ੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਲੇਖਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੋਣ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਦੇ 'ਮੁੜ ਘਰ ਆਵਣ' ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਚਲ ਪਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਤਾਕਤ ਤੇ ਮਾਣ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੇ 'ਮੁੜ ਘਰ ਆਵਣ' ਨਾਲ ਮਿਲੇਗਾ। 'ਮੁੜ ਘਰ ਆਵਣ' ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਛਾਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। 'ਮੁੜ ਘਰ ਆਵਣ' ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਆਪ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਪੀ ਸਿਖ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖੇ ਜਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪਲਟਾਏ। ਸੋ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਅਸਲੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ 'ਮੁੜ ਘਰ ਆਇਆ' ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਉਰਦੂ ਵਿਚੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਹੱਡੀਆਂ ਤੇ ਫੁਲ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਵੀ ਸਾਹਿਤ

ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਤਾਕਤ ਬਿਨਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਖਿਆਲ ਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਨਿਰੋਧੇਪਨ ਤੋਂ ਹੈ, ਨਿਰੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਕ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਔਰਤ ਤੋਂ ਵਧ ਕਸ਼ਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕਦੀ। ਆਮ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੁਆਦ ਤੇ ਜੀ-ਪਰਚਾਵੇ ਲਈ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਜਾ ਜਾਣਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਸੁਆਦ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਸਿਆਣਪ ਜਾ ਤਾਕਤ। ਸਵਾਦ ਸਤਹ ਉਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਆਣਪ (wisdom) ਬਹੁਤ ਥੱਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਵਾਦ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਹੀ ਚੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਆਣਪ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪੱਥਰ ਦੀ ਹਿੱਕ ਨੂੰ ਪਾੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਣਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੱਕੀ ਤੇ ਰਸੀ ਹੋਈ ਸਿਆਣਪ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਤਾਕਤ ਆਖਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਸ ਸਿਆਣਪ ਤਕ ਅਪੜਨ ਲਈ ਰਤਾ ਅਲੂਣੀ ਸਿਲ ਚਟਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 'ਪਾਨ ਸ਼ਾਪ' ਲੈ ਲਉ ਜੋ ਲੇਖਕ ਦੀ ਇਕ ਮਹਾਨ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਬੜੀ ਸੁਘੜਤਾ ਨਾਲ ਸਰਮਾਏ ਦਾਰੀ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਲ ਤੇ ਦਮਾਗ ਨੂੰ ਪੀਹ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰੂ ਪੁੜਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚਲਣ ਲਗਿਆਂ ਖੜਾਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। 'ਹੱਡੀਆਂ ਤੇ ਫੁਲ', 'ਗ੍ਰਹਿਣ' ਅਤੇ 'ਜੀਵਨ ਤੇ ਮੌਤ ਵਿਚਕਾਰ' ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਤਾਕਤ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਹਿਮ-ਭਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਝੁਕਾਂਦੀ ਦਿਸੇਗੀ, ਜਦ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੇ 'ਮੁੜ ਘਰ ਆਵਣ' ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਵੇਰ ਬਲ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਸਾਦਰੀ ਤੇ ਮਸ਼ੂਮਤਾ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਮਿਠਾਸ ਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਸਾ-ਯੋਗ ਤਲਖੀ ਪਰ ਕਾਹਲ ਨਾਲ ਅੱਡੀਥੜੇ ਖਾਂਦੀ ਤੇ ਤੁਤਲਾਂਦੀ ਸ਼ੈਲੀ, ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਵਿਚ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੁੜਿੱਤਣ ਤੇ

TO READ THE ENTIRE BOOK PLEASE CONTACT US:

whatsapp: +92-3160770117

email: worldcentreforpunjabi@gmail.com

World Centre for Punjabi, Lahore, Pakistan.